

Iskate vsak dan
prebrati in prebrati.
Izšel dnevno razen
nedelja in prazniki.

Uredništvo in tiskarna
2827 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2827 S. Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

SACCO IN VANZETTISTA V NEVARNOSTI JUSTIČNE- GA UMORA VSLED PREMOČI

Njena zadeva pride pred zvezno
sodišče. — Finančna in moral-
na pomoč je potrebna. — Mo-
ralna pomoč je v solidarnosti
delavstva.

Chicago, Ill. — Usoda Van-
zettija in Saccota še ni odloče-
na. Ampak skoraj ugotovljeno
je, ako tudi najvišje zvezno so-
dišče odkloni priziv, da bodeta
moralna najbrž umreti v električ-
nem stolu, četudi jih ameriško
delavstvo smatra za nedolžna in
da sta toliko v stiku z umorom
pred čevljarako tovarno v Bran-
degeju, Mass., kakor novoroje-
no deto.

Da se legalna obramba obeh
delavcev dobro organizira, je
treba pred vsem denarja. Or-
ganiziran je sicer poseben odbor
za obrambo Saccota in Vanzetti-
ja, a temu odboru so vezane ro-
ke, ako nima denarja. Vsak po-
litiko ali strokovno organiziran
delavec lahko apelira pri svoji
organizaciji na seji, da daruje
majhen znesek za obrambo Sac-
cota in Vanzettija in ki naj se
poilje odboru, ki je specialno za
to organiziran, da vodi njuno
obrambo. Delavci, ki niso orga-
nizirani politiko in strokovno,
pa lahko pošljejo denar delav-
skim gospodarskim organizaci-
jam, v katere imajo zaspajanje,
da ga odpošljejo odboru za o-
brambo Saccota in Vanzettija.

Tako bodo delavci najboljše po-
kazali svojo solidarnost do svo-
jih nesrečnih tovarišev.

Ako bi bilo delavstvo tako so-
lidarno, kakor je bilo pred vo-
jno, in bi ne bilo pocepljeno v
strančice in frakcije, bi življenje
Saccota in Vanzettija ne bilo v
nevarnosti. Zarotniške mahi-
nacije, s katerimi so omrežili
italijanska delavca, ker sta bila
zvesta borca svojega razreda, bi
ne bile nikdar izvršene, ker bi se
zarotniki zavedali, da imajo o-
praviti s solidarnim delavstvom
vse Amerike. Te solidarnosti ni
bilo in zarotniki so izvršili, kar
so imeli v načrtu.

Vsak dar, ki pride ob tej kri-
tični uri v roke specialnemu o-
dboru za obrambo Saccota in
Vanzettija, je dokaz, da delav-
ska solidarnost še postoji, ako-
ravno so zanesli slavo in pohle-
ni ljudje, ki si domišljajo, da se
svet obrača po mislih v njih gla-
vah, pocepljenje in razdor v de-
lavstvo vrata, in da ta delavka
solidarnost ustvari iz poceplje-
nih delavskih trum zopet močno
delavsko armado, ki bo preudar-
no in premišljeno prodirala dalje
od postojanke do postojanke, in
se ne bo dala zvoditi od raztrese-
nih glav do nepremišljenih činov,
dokler ne izvrši svoje zgodovins-
ke odločitve naloge — osvobo-
ditve delavstva iz mezdne suž-
nosti.

Stanko Jukič okoli- ran s strupenim plinom

Številni rudar, ki je ustrelil 16-
letno deklico, zadoben v smrti,
ni celici v Nevadi. Drugi ob-
sojenec pomlajšen.

Carson City, Nev. — Stanko
Jukič, srbski rudar, je bil 21.
maja ob enajstih predpoldne ek-
sekutiran s cijanikalijevim pli-
nom v tukajšnji ječi. Smrt je na-
stopila takoj čim je strupeni
plin, ki je prihajal iz drobne ce-
vi v steni dobro zamašene celice,
dospel v njegova pljuča.

Jukič je šel pogumno v smrt.
Ko se je njegov bratranec Tone
poslovil od njega nekaj hipov
pred eksekucijo in se jokal, ga je
Stanko smejaje se tolažil. Jukič
je še v četrtek upal, da ga pomi-
lostijo od smrtne kazni. Pomilo-
stivni odbor je imel njegovo
prošnjo v rokah kakor tudi pro-
šnjo Johna Randolpha, ki je imel
umreti z njim vred radi umora
svoje matere. Odbor je pomilo-
stil Randolpha in izpremenil nje-
govo kazen v dosmrtno ječo, ni
pa hotel pomilostiti Jukiča.

V četrtek popoldne je Jukičev
odvetnik Harry Dunseath prišel
v ječo in naznanil jetniku, da je
vse izgubljeno. Z odvetnikom
sta bila tudi Jukičev brat Sam
in bratranec Tone, ki sta se kr-
čevito jokala. Stanko ju je pa
med smehom tolažil in izročil
bratu prstan kot svojo zadnjo
lastnino, ki jo je imel pri sebi.

V noči od četrta na petek je
Jukič spal le par ur; ves ostali
čas je korakal semintja po celici.
Smrtno celico, v kateri usmrči-
mo obsojenca s plinom, so pre-
izkusili že prejšnji večer. Zaprli
so dve mački notri in izpustili
plin. Mački sta crknili v osmih
sekundah. Ko se je bližala ura
smrti, so stražniki privzeli Ju-
kiča na stol in mu zvezali roki na
hrbtu. Nato so zaprli tesna vrata
in odprli plin. Stražniki so pre-
jšnji večer glasovali s slami-
cami, kdo bo odprl plin. Ime o-
nega, ki je potegnil slamico, je
ostalo tajno. Mrtvega Jukiča so
izročili njegovemu bratranecu To-
netu, ki ga je odpeljal v kisti
domov.

Stanko Jukič je bil star 28 let
in pravi velikan po postavi. Lan-
sko leto je ustrelil šestnajletno

Ivanko Madek, katero bi bil rad
poročil. Pravi, da je radi nje
prišel v Ameriko. Njeni starši
so mu še v Srbiji obljubili, da
mu dajo hčerko za šeno, kadar
bo stara 16 let. Ona ga pa ni ma-
rala in to je Jukiča tako razka-
čilo, da jo je ustrelil. Pred sodi-
ščem ni tajil krivde in bil je ob-
sojen na smrt.

To je bila druga eksekucija s
plinom v Nevadi. Prvi je bil u-
smrčen na ta način neki Kitajec
v lanskem februarju. Makor ta-
krat, tako je tudi zdaj zabučal
po vsej Ameriki vihar protesta
proti takemu barbarstvu ubi-
janju kriminalcev.

DEPORTIRALI BODO 50 TU- JEZENCEV.

New Orleans, La. — Izredni
agentje justičnega departmeta
so v zadnjih dveh tednih areti-
rali petdeset tujecencev, ki jih
smatrajo za nedobrodošle, da
jih deportirajo v stari kraj. Med
njimi so Italijani, Mehikanci,
Spanci, Kitajci in drugi.

Ječniki, ki so jih aretirali, so
bili v ječi, ko so jih aretirali, so
bili v ječi, ko so jih aretirali, so
bili v ječi, ko so jih aretirali, so

NA JUGU SE VEDNO RAVNAJO BARBARKO S KAZNJENCI

Bijanje kaznjencev je odprav-
ljeno. — Zveraki ljudje so pa
izumili druge muke. — Sever-
ni delavci naj ne hodijo iskati
dela v barbarske države.

Savannah, Ga. — Tukaj ravnajo
še ravnotako barbarsko s kaz-
njenci, kot so ravnali, ko so jih
bicalo po golem telesu. Bijanje
kaznjencev je bilo odpravljeno
leta 1925. Zveraki ljudje, ki
lahko pasejo svojo zverstvo in
štinko na ljudeh, ki si ne more-
jo pomagati, so pa izumili še
hujše muke, kot je bijanje.

Javni uradniki, ki pazijo na
kaznjence, ki priklenjeni k dolgi
verigi delajo na javnih cestah,
imajo v nekem jetniškem taboru
to mavado, da kaznjence polo-
že v plitek zaboj in nato ga nama-
žejo po vsem životu s sladkor-
nim sokom. Kaznjencev je trdno
zvezan, da si ne more odganjati
muh, ki se pasejo na njegovem
životu.

V nekem drugem taborišču je
videl poročevalec Federalizir-
nega tiska, da so kaznjence pri-

Delavski boji na skrajnem zapadu

Med stavkokazi in stavkarji pri-
de do spopadov v San Fran-
ciscu. — Stavkokazi so pobo-
niki in bivši kaznjenci. —
Ribiči, ki love lososa, na
stavki.

San Francisco, Cal. — Stavka
tesarskih delavcev se izpreminja
v malo vojno. Pri zadnjem spo-
padu so bile tri osebe ranjene,
in ena je zadobila najbrž težke
poškodbe. Poslovni odbornik uni-
je tesarskih delavcev je prignal
na policijsko postajo stavkoka-
za, ki je skušal ukrasti avto. Stav-
karji izjavljajo, da so stav-
kokazi večinoma sami pobojniki
in bivši kaznjenci.

Longview, Wash. — V Cathal-
metu, Puget Sound, je zastavka,
lo dve sto petdeset ribičev. Oni
zahtevajo en cent več pri funtu.
Ti ribiči love lososa. Podjetniki
so izjavili, da so pri volji plačati
po trinaest centov funt lososa.

Organizator Ameriške delav-
ske federacije je na mestu in or-
ganizira ribiče. Organizator pod-
pisuje pogodbe s podjetniki. Stav-
karji piketirajo s čolni mo-
torske ladje onih podjetnikov, ki
nečesto podpisati pogodbe.

Seattle, Wash. — Unije ome-
tačev, stavbinarjev težakov, ple-
skarjev in sobnih slikarjev,
steklarjev in električarjev so za-
htevale povišanje mezde. Elek-
tričarjem se je povišala mezda
na devet dolarjev na dan, ome-
tači, steklarji in pleškari so
umaknili svoje zahteve. Stav-
binarji težaki so obdržali staro
mendo, ki so jo hoteli analiti
podjetniki.

Pogodbe so bile podpisane za
eno leto.

ZELEZNIŠKA NEZGODA V MINNESOTI.

Petnajet ranjenih.

St. Paul, Minn. — Tukaj je o-
sobni vlak štev. 10 udaril ob
lokomotivo. Poškodovanih je
bilo petnajet oseb. Nesreča se
je zgodila zjutraj, na progi
St. Paul, Minneapolis in
Omaha.

KADAR PRIDE BANKIR PRED SODIŠČE.

Elgin, Ill. — Porotno sodišče
je spoznalo krivim bankirja
Walter Charles Rippbergerja, da
je sprejel denar v hranjenje kot
hranilne vloge, ko je že vedel, da
je bankrot.

Sodnik ga je nato obsodil od
enega do treh let ječe. Najvišja
kazen je od enega do štirinajst
let.

Ječniki, ki so jih aretirali, so
bili v ječi, ko so jih aretirali, so
bili v ječi, ko so jih aretirali, so
bili v ječi, ko so jih aretirali, so

NA JUGU SE VEDNO RAVNAJO BARBARKO S KAZNJENCI

Bijanje kaznjencev je odprav-
ljeno. — Zveraki ljudje so pa
izumili druge muke. — Sever-
ni delavci naj ne hodijo iskati
dela v barbarske države.

Savannah, Ga. — Tukaj ravnajo
še ravnotako barbarsko s kaz-
njenci, kot so ravnali, ko so jih
bicalo po golem telesu. Bijanje
kaznjencev je bilo odpravljeno
leta 1925. Zveraki ljudje, ki
lahko pasejo svojo zverstvo in
štinko na ljudeh, ki si ne more-
jo pomagati, so pa izumili še
hujše muke, kot je bijanje.

Javni uradniki, ki pazijo na
kaznjence, ki priklenjeni k dolgi
verigi delajo na javnih cestah,
imajo v nekem jetniškem taboru
to mavado, da kaznjence polo-
že v plitek zaboj in nato ga nama-
žejo po vsem životu s sladkor-
nim sokom. Kaznjencev je trdno
zvezan, da si ne more odganjati
muh, ki se pasejo na njegovem
životu.

V nekem drugem taborišču je
videl poročevalec Federalizir-
nega tiska, da so kaznjence pri-

HALLER JE PO- SLAL EMISAR- JE V FRANCJO

Pilsudski jevi sovražniki lažejo
pomoči pri Francozih. Po-
zanjska se odcepljuje od
Poljske. Pilsudski bi rad imel
vojaško alijanco s balkanskimi
državami. — Fašistovska re-
volta v Litviji?

London, 21. maja. — Novejša
brzojavna vest iz Varšave se
glasi, da se je vojaška posadka v
Poznanju podala pri Pilsudski je
odredil, da mora biti general
Haller takoj aretiran.

Poznanj, 21. maja. — Vse,
kar je na Poljskem fašistovski-
ga in skrajno reakcionarnega,
se zdaj zbira v Poznanju, kjer
je središče nasprotnikov Pilsud-
skijevga režima. Poznanjska
provinca je postala država v dr-
žavi, ki se ne smeni za sklepe
varšavske vlade.

General Haller je zadnje dni
poslal svoje zastopnike v Pariz.
Namen misli ni znan, toda ja-
no je, da bi Haller s svojimi za-
vezniki vred pridobil franco-
sko vlado na svojo stran in, če
je mogoče, dobil od Francije po-
moč za reokupacijo Varšave in
ostale Poljske.

Poznanjski voditelji sicer taje,
da se pripravljajo na kontrare-
volto, njihovo gibanje pa ne po-
trjuje tega. Vojaška posadka
v Poznanju se očaja in razne
nacionalistične, vojaške ter di-
jalske organizacije mrzlično re-
krutirajo dobrovoljce.

Tukaj so voditelji peterih des-
ničarskih vrst, ki so sovražne
Pilsudskijev. Njihov načrt je,
da se ustanovi separatna provi-
sorizna vlada v Poznanju, ki mo-
ra biti diktatorska, dokler si ne
podvrže vse Poljske.

Ti voditelji so: generala Hal-
ler in Dobor, bivši ministri Pie-
chorski, Kiedron in Priest, agrar-
ni poslanec Kubick, Dubanovič,
profesor Stronsky, šleški vojda
Korfanti, Džowski in grof
Beimski.

Riga, 21. maja. — Tukaj po-
ročajo, da je Pilsudskijeva vla-
da povabila Letvijo, Estonijo in
Finko na sklenitev tesne voja-
ške alijance, ki bo naperjena
predvsem proti Uniji sovjetskih
republik.

Varšava, 21. maja. — Pilsud-
ski je absolutno odklonil vsak in-
tervju s poročevalci. Razen
njegovih zaupnikov ga ni še nih-
če videl, odkar je izvršil vojaški
puč. Valed tega kroči vest, da
je bolan. Njegova vlada je u-
vedla ostro cenzuro za časopise.

Berlin, 21. maja. — Iz Vilne
in Varšave so prišle nepotrjene
vesti o fašistovskem puču v Lit-
viji. Šest vojaških polkov se
je baje spuntalo in pridružil fa-
šistom. Na čelu vstaškega giba-
nja je krščansko-demokratska
stranka, ki je bila poražena pri
zadnjih volitvah. Uporni voja-
ki so zaprli svoje poveljnike. Zu-
pan Milešev v Kovnu je razgla-
šen kot litvinski Mussolini.

ZRAK NI PROST.

New York, N. Y. — O svobo-
di zraka se ne more razpravljati,
so rekli Norman Thomasu, soci-
alističnemu županemskemu kandi-
datu v tukajšnjem mestu in rav-
natelju Lige za industrijsko de-
mokratično, dokler se ne zgodi
kakšen nasprotnik, ki bo hotel
njim debatirati. To se je dogo-
dilo že v tretji, ko se je Thomas
hotel poslužiti radio-stanice.

Nikaragviški vstaji poraženi.

Managua, Nicaragua, 21. ma-
ja. — Vlado čete so včeraj re-
okupirale Rano in porazile rebe-
le v bitki, ki je trajala sedem ur.
Vstaji so pobegnili in pustili
mrlične, ranjene in orožje na bo-
jišču.

Amerika se zanima le za pomorsko razoroženje

Gibson je dejal na šenevski kon-
ferenci, da Evropa naj sama
gleda, kaj dela na suhem in v
zraku.

Zeneva, Švica, 21. maja. — A-
meriška delegacija na prelimi-
narni razorožitveni konferenci
se najbrž popolnoma umakne iz
diskusije o zadevah, ki se tičejo
evropskih oboroženih sil na su-
hem in v zraku, izvemal če kdo
vpraša Američane za kak nasvet.
To je bilo razvidno iz Gibsonove
izjave na včerajšnji seji, ko je
rekel, da Amerika se predvsem
zanima za redukcijo oboroženih
sil na morju, Evropa pa naj skr-
bi, da omeji svoje oborožene sile
na suhem in v zraku na podlagi
pokrajinskih pogodb.

Delegatje iz Argentine, Bra-
ziliije in Čileja so tudi rekli, da
je razorožitev na ameriškem
kontinentu popolnoma drugo
vprašanje.

Nemški delegat, grof Berns-
torff, je kritiziral govornike, ki
vedno naglašujejo, kaj se ne
more storiti, mesto da bi pove-
dali, kaj se lahko stori. Rekel je,
da zavezniki lahko hitro rešijo
vprašanje razorožitve, če storijo
s seboj ravno to, kar so storili z
Nemčijo, ko so jo razorožili.
Vsako govorenje o garancijah
je nesmisel. Delegatje govore ta-
ko, kakor da smo še vedno pred
letom 1914 in kakor da ni lige
narodov.

Kiropraktiki niso zdravilci

Albany, N. Y. — V Ameriki je
veliko takozvanih kiropodistov,
ki brez kakih posebnih študij do-
bijo od številnih kiropodistčnih
šol diplomu, nakar si nadanejo
naslov "doktor," četudi je jasno,
da niso niti po svoji zdravniški
izobrazbi niti po izvrševanju svo-
jega poklica niti najmanj podob-
ni pravim doktorjem, namreč
doktorjem v zdrav. poklicu, a
vkljub vsemu temu paradižajo
kot "doktorji." Kajpada se pra-
vi doktorji proti temu izražajo
njo kaj naziva borijo. V državi
New York so kiropodisti pred
kratkim časom spravili pred
zakon kongres predloga, po kateri
bi se smeli nazivati "doktorji."
Te dni pa je naznanil governor
Al Smith, da bo to in vsako tako
predlogo vetiral, to se pravi, da
bo storil vse, kar je v njegovi
moči, da se v imenovanju državi
kiropodisti in podiatristi ne bodo
šopirili z nazivom "doktor" ozi-
roma z okrajšavo "dr."

Varšava, 21. maja. — Pilsud-
ski je absolutno odklonil vsak in-
tervju s poročevalci. Razen
njegovih zaupnikov ga ni še nih-
če videl, odkar je izvršil vojaški
puč. Valed tega kroči vest, da
je bolan. Njegova vlada je u-
vedla ostro cenzuro za časopise.

Berlin, 21. maja. — Iz Vilne
in Varšave so prišle nepotrjene
vesti o fašistovskem puču v Lit-
viji. Šest vojaških polkov se
je baje spuntalo in pridružil fa-
šistom. Na čelu vstaškega giba-
nja je krščansko-demokratska
stranka, ki je bila poražena pri
zadnjih volitvah. Uporni voja-
ki so zaprli svoje poveljnike. Zu-
pan Milešev v Kovnu je razgla-
šen kot litvinski Mussolini.

Varšava, 21. maja. — Pilsud-
ski je absolutno odklonil vsak in-
tervju s poročevalci. Razen
njegovih zaupnikov ga ni še nih-
če videl, odkar je izvršil vojaški
puč. Valed tega kroči vest, da
je bolan. Njegova vlada je u-
vedla ostro cenzuro za časopise.

ZRAK NI PROST.

New York, N. Y. — O svobo-
di zraka se ne more razpravljati,
so rekli Norman Thomasu, soci-
alističnemu županemskemu kandi-
datu v tukajšnjem mestu in rav-
natelju Lige za industrijsko de-
mokratično, dokler se ne zgodi
kakšen nasprotnik, ki bo hotel
njim debatirati. To se je dogo-
dilo že v tretji, ko se je Thomas
hotel poslužiti radio-stanice.

Nikaragviški vstaji poraženi.

Managua, Nicaragua, 21. ma-
ja. — Vlado čete so včeraj re-
okupirale Rano in porazile rebe-
le v bitki, ki je trajala sedem ur.
Vstaji so pobegnili in pustili
mrlične, ranjene in orožje na bo-
jišču.

Generalni major Amos A.
Fries, ki je poveljnik kemične
službe v armadi in je nasprotnik
delavstva, je povedal tovarnar-
jem, da je kongres dovolil za ke-

Anglija v novi veliki krizi

Rudarji so zavrgli pogoje vlade za spravo. "Niti penija
manj, niti minute več!" je bojno geslo angleških ru-
darjev. Lastniki premogovnikov so tudi odklonili
Baldwinove pogoje. Boj se bo nadaljeval do skrajno-
sti. Stavka rudarjev traja že četrti teden. Koliko je
stala generalna stavka.

London, 21. maja. — (Kablo-
gram Prosveti, W. N. Ewer, F.
P.) — Rudarji so včeraj zavrgli
Baldwinove pogoje kakor je bilo
pričakovati. V teku pogajanj te-
ga tedna je postalo jasno, da
vlada zahteva takojšnje znižanje
mezde vsem onim rudarjem, ki
prejemajo več kot 45 šillingov v
tednu. Nadalje je vlada hotela,
da se ustanovi mesdni odbor, ki
bi imel oblast obveznega razso-
dišča in kateri bi poljubno zni-
žal mezde.

Dočim so rudarji zavrgli vsa-
ko redukcijo mezde, so sklenili,
da radi pomagajo vladi pri nje-
nih reformah premogovne indu-
strije. Odklonitvena resolucija
je bila sprejeta soglasno.

Rudarji bodo zdaj nadaljevali
ljut boj, ako Baldwin ne umakne
svojih pogojev in predloži kaj
boljšega. Odpoklic generalne
stavke in ponižujoči pogoj, ka-
tere so podpisali voditelji šele-
ničarske unije, ko so prisnili, da
simpatizirajo generalna stavka ni
bila "pravilna", izključujejo vsa-
ko možnost industrijske pomoči
in remobilizacije delavske mase
v pomoč rudarjem. Delavske u-
nije bodo pomagale le finančno.

Rudarjem je zagotovljena fi-
nančna pomoč tudi od zunaj. Lep
dar milijon dolarjev, ki so ga da-
le ruske delavske unije, bo sele
pomagal. Purcell zdaj potuje po
severni Evropi in poroča, da so
delavske organizacije obljubile
četrt milijona dolarjev.

Kaj pa Amerika? — Rudarji
London, 21. maja. — Rudarji
so včeraj napovedali lastnikom
premoga in Baldwinovi vladi boj
do skrajnosti. Delegatje rudar-
jev so na konferenci zavrgli po-
goje Baldwinove vlade za mir v
premogovni industriji. Situacija
je zdaj tam, kjer je bila 1. maja,
ko je bila proklamirana general-
na stavka v pomoč rudarjem.

Delegatje so odklonili mirovni
načrt iz razloga, ker jim ni ne z
eno besedico jameli, da ne bu
znižana mezda; nasprotno je v
načrtu bila točka, — ki hinavsko
priporoča, naj redukcija mezde,
če mora priti, ne zadene onih ru-
darskih delavcev, ki so danes
najslabše plačani. Poleg tega je
Baldwinova vlada naravnost

Istočasno so zborovali lastni-
ki premogovnikov in tudi oni so
zavrgli vladin načrt za mir.
Lastniki se ne strinjajo s pred-
logom vlade, da se naj odrečejo
profitu za toliko časa, dokler ni
premogovna industrija reorgani-
zirana.

Zdaj je na vrsti vlada, da sto-
ri prihodnji korak. Kaj bo sto-
rila, je še spekulacija. Eksek-
utiva rudarjev je sklenila počaka-
ti na Baldwinov odgovor, ki mo-
da pride še danes. Rudarski de-
legatje so tudi ostali v Londonu
v upanju, da se poenotijo o fi-
nančnih ukrepih za nadaljevanje
stavke do skrajnosti, če bo tre-
ba.

Sir William Joyson-Micks, mi-
nister notranjih zadev, je vče-
raj naznanil, da vlada ni na-
sprotna temu, če rudarji prejme-
jo finančno pomoč iz Rusije ali
katere druge dežele.

Walter Runciman, vodilni lon-
donski bankir, je včeraj objavil
nekaj števil, ki po njegovem
mnenju predstavljajo finančne
izgube dežele vled devetdesetne
generalne stavke. On trdi, da je
generalni štrajk prisadjal Angli-
ji najmanj trideset milijonov
sterlinskih funtov (\$150.000.-
000) škoda na trgovini in indu-
strijah. Izguba mezde delavcev
ni tu viteta.

Banditstvo se dobro pase v velikih amor. mestih

V Chicagu so oropal hotel pri
belem dnevu za 20 vretic sla-
ta. — V New Yorku je bandit
oropal hotel prvega razreda.

Chicago, Ill. — Chicago ima
veliko armado polcenjev, ki pa-
zi, da se vzdržujejo zakon in
red. Kljub temu se je pripeljal
k zlatarski trdki Price & Co.
šest banditov v avtu in sicer pri
belem dnevu. Bili so na mestu še
ob polosmih zjutraj, ustavili in
zaprli so superintendenta, nato
so v sobo k superintendentu po-
rinili še delavce in delavke. Su-
perintendenta so vzeli s sabo in
ga prisilili, da je odprl blagajno,
v kateri je bil v vredicah hranjen
zlati prah. Vzeli so dvajset vre-
čic, t. j. dvajset tisoč dolarjev,
in izginili s plinom.

Iste dne so roparji v Chica-
gu izvršili še dva večja predrna
ropa. Oropal so Herbert Gra-
vessa za \$25.000 in neko proda-
jalno za \$40.

V New Yorku je en sam ban-
dit oropal blagajnika hotela
"Ambassador" za \$5.000. Pobil
je blagajnika na tla in izginil s
plinom. Denar je imel študiti za
izplačevanje hoteljskih uslužben-
cev.

Iste dne so roparji v Chica-
gu izvršili še dva večja predrna
ropa. Oropal so Herbert Gra-
vessa za \$25.000 in neko proda-
jalno za \$40.

NAROCITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC!"

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cipro \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stiti s "PROSVETA"

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (April 30, 1928) poleg vsakega besedila na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevno posredoval naročnik. Posrednik se ne odgovarja za vse, kar vam ne ustreja.

ZGODAJ SO PRIČELI ŽUGATI

Jesen je še daleč proč, v kateri se množe znamenja brezposelnosti, ali kapitalistični tisk že žuga, da bo letošnje slabo za industrijo. Sedaj je spomlad in stavbišča industrije je oživela, kar bi moralo dati upanje, da se pomnoži število zaposlenih delavcev in da se število v industriji zaposlenih delavcev prične krčiti šele v jeseni.

Kapitalistični listi pa pripovedujejo ravno narobe. W. P. Hamilton, urednik "Wall Street Journala", vidi le temno bodočnost pred sabo. On pravi, da pride depresija v industriji, ki ne bo sicer velika, ampak depresija la bode.

"Bankirji, mešetarji in tovarnarji, ki so pazno študirali položaj," pravi Hamilton, "izjavljajo, da naj ne bode nihče presenečen, ako se skozi poletje 'biznis' v raznih panogah omeji. Za primere naj služi, da so se skrčile pošiljatve United States Steel korporacije v tem mesecu za približno dvajset tisoč ton dnevno od pošiljatev prejšnjega meseca. Ravnoisti bankirji pravijo, da se po kratki perijodi reakcije zopet izboljšajo razmere preden prične padati sneg."

Res je, da so se znižala naročila na jeklo, res je tudi, da so cene za avto priče padati. To so bile vendar vesti minolega tedna. Jeklarški trust ima v tem mesecu tudi za 511,959 ton manj neizvršenih naročil. Trust ni pričakoval takega znižanja v naročilih? Tako pripovedujejo kapitalistični časnikarji. Od meseca decembra so padla naročila na jeklo za 1,165,388 ton. Zdaj ima naročenega jekla 3,867,976 ton, lani ob tem času je bilo naročenega jekla za 4,446,568 ton. Leta 1928 v mesecu aprilu je pa bilo naročenega jekla kar 7,288,509 ton.

V jeklarnah jeklarkega trusta delajo 90 odstotkov od kapacitete. V neodvisnih jeklarnah pa le 80 odstotkov.

"Ako se biznis ne pomnoži že v prihodnjih par tednih," modruje "Wall Street Journal," "tedaj je treba pričakovati ostro padanje v produkciji jekla."

Veliko modrosti ni v tem stavku, kajti jasno je kot beli dan, če posli zastajajo, se ne more večati produkcija jekla.

Chrysler korporacija, ki izdeluje avto, je prišla delati konkurenco. Znižala je cene svojim avtom od 50 do 200 dolarjev. Druge družbe ji bodo morale slediti in znižati cene. O tem ni dvoma.

Vse to so znamenja, ki jih vidimo v gospodarstvenem življenju od leta do leta v kapitalističnem sistemu blagovne produkcije in distribucije. Prav nič novega niso ta znamenja. Tudi razlaga v kapitalističnih listih o teh znamenjih je vedno enaka. Le škoda je, da se ljudstvo že ni nekaj naučilo iz teh ponavljajočih znamenj v kapitalističnem svetu, in da ne razume kapitalistične razlage teh znamenj v kapitalističnih časnikih.

Razlaga o gospodarskih pojavih v kapitalističnem časopisju govori letos kapitalistom zelo razumljiv jezik. Ona jim pripoveduje, da naj produkcijo omeje kolikor je največ mogoče pred volitvami, in če bodo volitve tako izpadle, kakor želi velika denarna mošnja, tedaj v jeseni pomnože produkcijo, pa bodo letošnji profiti ravno tako visoki, kot so bili prejšnje leto.

Ameriški kapitalisti, pravzaprav oni, ki dajejo kapitalistični taktiki amer, imajo že od nekdanj navado, da v letu, v katerem se vrše volitve, znižajo produkcijo, tik pred volitvami jo pa zopet malo zvišajo. Nato zagodejo pesmico o dobrih in slabih časih in ljudstvo voli take zakonodajce, kot kapitalisti žele, da so izvoljeni. Ta pota je bila že tolikrat izgrana, da bi jo ljudstvo lahko spoznalo in po tem spoznanju tudi uravnalo svoje glasovanje na volišču, kar pomeni, da bi ne izvolilo niti enega podpornika kapitalističnega gospodarskega sistema.

SMER IZ NADOLN

Smrti sreča mlado dekle.

Terre Haute, Indiana. —

Ne mlada smrt je ugrabila našo ljubljeno starostjo hčerko Mildred Leban. Umrla je strahotno in nepričakovano smrti, ki jo je povzročila ogenj. Izgrela se je s svojo mlačno sestrico okoli ognja na dvorišču.

Kakor slišim, tu govore nekateri, da mati ni hotela rešiti lastne hčere strahotne smrti. Najresničnejši dokaz je pač, da je moja žena zadobila strahotne opekline na obeh rokah. Habišla je zdravniško pomoč skozi tri tedne in poleg tega je imela tudi pre zgodnji porod mrtvega deteta. Rojaki in znanci, ni treba verjeti tistim, ki širijo tako brezmišeln govorico.

Pokojna naša hčerka je bila rojena dne 17. septembra 1915 v Toledo, Ohio. Umrla je pa 24. marca 1926 v St. Anthony bolnišnici v tem mestu.

Lepo se zahvaljujemo vsem, ki ste bili ob mrvaškem odru in darovali vance na grob. Hvala društvu "Delavski venec" št. 221, katerega članica je bila pokojna v mladinskem oddelku, hvala toliki mladini in sorodnikom za udeležbo pogreba in sožalje. Žalujoci: John in Mary Leban, oče in mati ter Rozle, Johnny in Valerija, sestri in brat.

IN STAROKOZNA OKOLJA

Wyana, Pa. — Sporociti moram, kako se godi na stavkovnem polju, da se bodo rojaki malo bolj ogibali tega obljubljenega mesta kakor se ga.

Kakor že poročano obratuje Youngloughy in Ohio pramo-govna družba rov št. 1 z okoli 150 stavkokazi. Iz tega se pač najbolje razvidi, koliko napravi kurjen delavec v primeru z nezaučenim.

Stavkokazi prihajajo dan na dan. Sedaj je največ Hrvatov, a o Slovencih med stavkokazi še ni čuti. Stavkarji so močno zaposlepi. Zgodaj zjutraj piketirajo in podučujejo stavkokaze, naj premislijo, kaj delajo. Toda vse je zastoj. S povečanimi očmi odhajajo in grede mimo piketov. Med stavkarji so večina navzoči tudi organizatorji U. M. W. of A. Kompanija je dobila dovoljenje, in sicer je morala prenehati s svetjenjem svoje žar-nice, kar je zapovedal šerif iz Greensburga, tako da je poneli svet mir. Ko vsi stavkokazi odidejo na delo, se tudi stavkarji podajo k sajtrku, na kar se podajo k grajenju hiše stavkar-jar, ki bo kmalu dovršena. Po-poldne so pa zopet pred fronto stavkokazke linije, ko grede iz-žepani z dela. Kakor glas vpi-jočega v puščavi je vas, a prav je nevednočem, da se jim tako godi. V resnici ni lepo za človeka, da gre opravljati tako delo.

Tudi pri društvu S. N. P. J. smo imeli brata, ki pa ni bil vreden tega imena. Bil je to Albert Penzavski; podal se je v stavko-kastvo in prelomil obljubo storo-jeno pri vstopu v društvo in jed-nosti. Tak član ni sposoben biti član S. N. P. J., zato mora po pravilih prejeti kazen. Tako smo tudi storili.

Rojaki širom Amerike, ne ver-jemite časopisom, ki plisejo ne-resnico, da je delo na Wyanu nor-malno in varno. Tukaj je stavka in delo je edino stavkokazko. Do-sti je tu kompanijskih beričev in državnih policajev. Ne hodite sem za delom. Tu je dosti zdrav-ja in močnih delavcev, ki pa se morajo boriti, da zatre stavko-kastvo. Kako se bo vse izravna-lo, bom že še poročal.

Pozdrav stavkarjem. — Cyril Osebnik.

Rajti v smrt kot pred sodišče.

Columbus, O. — D. C. Badger, bivši kongresnik in svojočasni šupan tega mesta, bi se moral to dni zagovarjati radi neke krive pri-sege, ki je bila z njegovo ved-nostjo podana pred sodiščem pred nekako enim letom. Badger je storil v četrtlet v svojem ura-du samomor, in sicer baš ob ča-su, ko bi moral biti pred sodni stol.

Ali želi znati pravilne pisanje štati angličino? "Narodni slovar" je izdal in ima na prodaj. Največja malica S. N. P. J.

ODGOVORI NA IZJAVO REKLAMO FRANČIKANOV

(Naslednje prispeva član S. N. P. J. Frank Krabonja iz Alamo, Colorado. Piše nam, da je prepis dopisa, ki ga je pred par tedni poslal uredništvu "Amerikan-skega Slovenca", toda ti ljudje, ki "željjo", da bi Slovenci čitali obe strani, so lepo tiho in piso hoteli priobčiti dopisa, da bi ni-ko ne slišal druge strani.)

Čenjeni urednik Amerikan-skega Slovenca! Prejel sem vaš list št. 32, ki mi je bil poslan na ogled. Nekaj novega zame, ker že nisem bral tega lista osemnajst let. Kot član S. N. P. J. vam moram odgovoriti na nekatere stvari, ki so bile priobčene v o-menjeni številki. Na prvi strani piše o velikim črkam, kaj mi-sli slovenska mladina o Prosveti. Tisti dopis iz Colorada je skraj-no nedostojno in izvalno spisan. (a njega odseva verski fanati-zem. In v ste ga z velikim pom-pom objavili. S tem vidimo, da se oprijemljate ženskega krila, kakor se vtipljajoči lovi za na-d-pajo bilko. Če vas Prosveta na-pada, kot pravite, ste temu sa-mi krivi. Kdo napada Prosveto in "jednoto"? Da nimamo takega lista kot je Prosveta, bi se vam morda res posrečilo uničiti S. N. P. J.

Rev. Cerne tudi piše med dru-gim, da je 90 odstotkov članov katoliškega prepričanja. Če je to res, zakaj toliko javkanja? Saj večina vlada našo jednoto. Za-kaj se tistih devetdeset odstot-kov ne oglašajo in naredijo iz svobo-domislne verske jednote? Za-to, ker ni resnica. Ravno na-sprotno je res. Morda jih je še deset odstotkov vašega mnenja glede vere, pa če so, prosto jim, naj verujejo. Kaj je komu tre-ba valjevati versko prepričanje? Resnica je, da so bili vsi Sloven-ci nekdanj katoliškega mnenja, ker smo bili tako vzgojeni v star-em kraju, ali razmišljajo se nas naučile in večina ni več tako be-dasta, da bi verjela vse, kar uči rimsko katoliška duhovščina. Kdor ima enkrat lastno prepri-čanje, ta ne bo šel več nazaj.

Nisem dosti zmožen v pisavi, a poučen sem o stvarih, ker čit-am poleg slovenskih tudi-velike različnih angleških listov in knjig. Moje prepričanje je isto kot je Lutara Burbanka (infide-la), pa če moja žena moli predno gre spat, ni to meni nič mar. Ta-ko upam, da tudi drugih ljudi ne briga, kar verujem jaz.

Rev. Cerne omenja, da je ka-toliška vera last slovenskega na-roda in da imamo junake in juna-kinje, kot so na primer imeli Francozi svojo devico orleanzko. To je pa višek zmedenosti. Za časa vojne sem bil v Orleansu na Francoskem, kjer je ona de-vice avoj čas živela. Imel sem priliko, zato sem stvar preučeval. Zdal stvari ne morem več tako dobro opisati, ker sem že malo pozabil. Stvar je ta-le: Joan d'Arc (devica orleanška) je na Francoskem narodna junaki-nja. Borila se je proti zunanjim sovražnikom in ker ji niso bili kos, so spravili na svojo stran nekaj katoliške duhovščine, da jo je obdružila čarovništva. Z zvijačo so jo uveli in umrila je na grmadi kot žrtev svete vere. Če bi jo bili ulovili zunanji sovra-žniki, bi jo bili obglavili, smrtna kazen katoliške gosposke pa je bila na grmadi. Francozi na-ro-dnosti Joane d'Arc kot juna-kinjo in da bi katoliška vera ne opešala na Francoskem, so na-rodno ljubljeno povzdignili v Rimu ter jo menda leta 1918 na-pravili za svetnico. S tem so ho-teli zbriati madež katoliške du-hovščine in se iznova utrditi na Francoskem.

Ko sem bil nekaj časa po ti-stem v bolnišnici, je prišel k me-ni katoliški vojni kaplan in me vprašal, če hočem prejeti zakra-mente. Ko sem ga zavrnil, da no-čem, je začel vpraševati, če-li ne verujem več v sveto vero, ki je edino prava. V odgovor sem mu razložil oni kos zgodovine — ta-krat mi je bilo še vse dobro v spominu — in od tedaj me ka-plan ni več nadlegoval. Vse te-mu sem lahko dober član člove-ške družbe.

Kakor vidimo, vas je silno raz-ženo, ker se je Prosveta malo ponorčevala iz cerkvenih obre-dov. Resnici na ljubo moram re-

či, da ravno ti obredi, spoved, ob-najilo itd., so največji zažretek, da ni vaša vera tako popularna, kot bi lahko bila v primeru z drugimi verami. Človek, ki dosti čita, ne more nikdar verjeti, da je edino katoliška vera prava in da vodi samo ta v prava nebe-sa. Ljudska štetja pokazujejo, da ima ravno katoliška vera ze-lo majhen odstotek človeštva. Kaj pa z ogromno večino ljudi, ki niso katoliške vere? Ali gredo vsi v pekel?

Na vse dobimo samo en od-govor in ta je: Človek, živi na svetu tako, da bo koristil človeš-ki družbi in boš dal dober vzgled potomcem, pa si storil svojo dolžnost. Ko umrél, je itak konec vsega. Taka je vera "infi-deila."

Je pa še druga stran vere. Ta je posvetila. Zakaj se vera, o-z-naje voditelji vedno dragajo ob S. N. P. J.? Jednota ima pač nalogo pomagati članom v živ-ljenju, v slučaju smrti pa potom-cem. Vera nima pri tem nič in-lakati, razen če posamezniki želijo kontrolo nad dolarji, ki smo jih štani skupaj spravili. Ako vas do tega vodi zavist radi dobre-ga razvijanja jednote ljub va-šemu nasprotovanju, vam dam dober nasvet, da pustite jednoto in nje članstvo pri miru in mi vas bom pustili istotako.

Jaz v javnosti pisam še nikoli pobist vere, ne še me pripravite na to, bom šel v boj tudi jaz ko-likor mi bodo le amonosti dopu-škale.

Br. Matija Pogorelec piše a po-ta slednje:

V krajih, koder sem sedaj, se dobi "Edinost" (A. S.) le tam, kamor ga pošlje valjivi pater Zakrajšek. Zato se zahvalim ro-jaku, ki mi je poslal izrepek tega lista čikaških francikanov. Kazimir me zopet obkleda z onimi prijmi, katere zna samo on skovati in katere je nameril proti meni kmalu, ko je prišel v Ameriko. To kar napišem, je v ohranbo ne pa napad čez koga drugega ali kako jednoto ali cerkev itd.

Zatočim me je že pred časom in če bi mi bilo vse dovoljeno, bi bil jaz že pred par leti izob-čen. To je bilo takrat, ko pater Zakrajšek še ni bil član iste. Od tedaj so mnogi poštenjakoviči "častno" odstopili, zlasti po oni zloglasni "reinsuranci". Zdal pa so nekaj teh poštenjakovičev vzeli nazaj.

Le tako naprej! Kar jahajta naj Kazimir in Grdina, ki se je pred nedavnim v svojih reklami-nih dopisih pohvalil, češ, pri šestnajstih družtvih sem. Rev-čok ne ve, da se mu ljudje po-smehujejo, ko toliko vpije živ-im in mrtve umiva ter jih po-kopava. To je business.

Business sta Grdina in Kazi-mir imela tudi takrat, ko je Grdina pisal: "Tisoče nas je marčalo. Belo oblečene deklice so bile z nami, oče Kazimir pa je pridgal tam blizu fare sv. Vida: 'Pridite k meni, jaz sem prišel iz starega kraja, da vas v resnici zveličam'."

Zunaj pa so takrat v procesiji vplili: Doli a farji, streljali so in obmetavali cerkev svetega Vida v Clevelandu. Brat Antona Grdi-na mi je sam o tem pisal, ki je omenil: Naj ai moj brat zobe polomi pri cerkvi svetega Vida, jaz sem in ostanem, kar sem. Tako je bilo takrat. Danes pa Kazimir in Grdina skupno vpi-jeta čez S. N. P. J. in njene rdeč-karje. Pomnila naj, da je danes po Ameriki veliko razkropljenih, ki so ju opazovali pri oni proces-i-ji, pa so bili na mesto domov odpeljani v ječo. Oni tudi vedo, da takrat ni bilo rdečkarjev v Clevelandu, ampak sta jih na-pravila Grdina in Kazimir sama, ker sta omražila vero v sloven-skem ljudstvu v Ameriki.

Danes vpijejo: Pogledite nas, kako delamo za K. S. K. J. Lah-ko delata, če hočeta, vesta pa tudi gotovo, če bi ne bilo njunih intrig, bi samo v Clevelandu lahko štela najstarejša K. S. K. J. toliko članov, kot jih je danes vseh skupaj po dneh tolike re-klame. Danes pa hodita po boš-jih poth in kakor sekasana delata za K. S. K. J. Če do svoje smrti romata v Rim in iz Rima, ne bosta popravila tistega, kar sta prizadela organizaciji. Ko vpijeta čez rdečkarje, samo po-kazujejo bojazan pred tistimi, ki

jima povejo resnico. Kot obu-pana vpijeta: Cerkev je napade-na, duhovnike napadajo, vero blati-jo. Do vsega sta sama Slo-vence bolj pripravila kot kdor-koli v Ameriki.

Danes imata odlikovanja iz Rima. To je njuna reklama za-to, ker sta se ponujata v Rim. Rim, ki je povzročil Slovincem nešteta gorja je lahko njuno zatočišče, naj se ponujata Rimu, Slovinci, ki je izpregledal, se ne bo več. Saj vemo, kako je z Rimom. Tisti, ki lakomnikom prinese največ, je najbolj upoštevan. Papežu se je najbolj dopadla ti-sta kajžica, ki je bilo v nji me-sto lističev \$1000. Brali smo, da je ono vsto dala neka kraljica, o obenem smo tudi brali in raz-umeli, da tisto ni bil kraljičin denar, temveč denar ubogega ljudstva. Ali nista tudi Kazimir in Grdina storila v Rimu nekaj enakega?

PUSTOLOVKA OKREVALA

Chicago. — Mrs. Corinne Jen-kina je iz Wisconsin, kjer živi a svojim možem. Nedavno je pri-šla na obisk v Chicago. Zgodilo se je pa, da je nakdo potkal na vrata Emro Cressina, ki je mlad agent. To krkanje samo na sebi ni nič posebnega, ampak v tem slučaju bi se kmalu končalo zelo tragično. V postelji, v naročju Cressina je namreč ležala mlada mrs. Jenkins. Cressin pa je mi-slil, da trka njegova zaročenka, ki je strašno ljubosumna. Na vsak način mora spraviti mrs. Jenkins iz svoje sobe. Toda ka-ko? Sklenil je spustiti Jenkinso-vo skozi okno v spodnje stanova-nje. Slučajna pa je Jenkinsova precej teška in ni nič čudnega, če se mu je izmuznila iz rok. Padla je precej globoko in se kajpada tudi precej poškodovala. Cressin je bil aretiran. Te dni bi se moral zagovarjati pred so-dnim stolom. Pri obravnavi pa je bilo ugotovljeno, da je Corinne Jenkins že okrevale in da se je a svojim možem vrnila v Wis-consin. In tako je sodnik odpu-stil Cressina brez vsake kazni.

PISMA NA POSTI

v Chicago imajo: Frank Aleah, št. 1; Ben Brick, št. 10; Nik Ce-lich, št. 13; Ojalijo Cuculich, št. 15; Paulo Franciskovič, št. 22; A. A. Koval, št. 45; Miloš Minar, št. 57 in Franc Papež, št. 67. Pi-sma dobite na glavni pošti v ve-ži, vhod z Adams ceste. Poleg tekoče številke povejte kraj, od-koder pismo pričakujete.

SNEG V KANADI

Winnipeg, Man., 21. maja. — Včeraj popoldne je zapadel sneg po Saskatchewanu in zapadnem delu Manitobe.

ŽIVALEKA PROCESIJA

Konj.

Ko smo na konju, se nam do-bro godi in zadovoljni smo. Dru-gače je, če smo na kobilih. Fi-zilogijo čisto krvne kobile sem prvič preučeval, ko so me posla-dili na plašno, neosedlano in m-ršavo kobiljo. Studiral sem ostre-ne kobilbene križi in način nje-nega ritanja toliko časa, dokler se ji ni zdela, da sem populil do-volj zlopor iz njene grive. Studi-ja je prenehala ravno v trenu-tku, ko sem začel razmišljati, ko-liko amperov elektrike je pri vsakem kobilbenem skoku preako-čilo iz njenega križa v moje ko-sti, žile in živce. Kobila in konj spadata v družino kopitarjev. Tudi kijuse ne zasluži, da bi spa-dala kam drugam. Vsi skupaj spadajo v čikaški muzej. Tja spada tudi kijuse mojega dobre-ga prijatelja s svojim gospodar-jem vred, oba kot zgodovinska ostanka in predhodnika istota-ko že v muzej spadajoče liže.

Konjaki rod ima svojo posebno kasto, takovane žrebe. Ti na-vadno ne delajo in dobro se jim godi. Njih je tudi zaslug, da imamo žrebeta, konjaki nara-ščaj. Žrebe ni tako neumno kot tele, ima pa še daljše noge. Žre-betu pravimo tudi žrebček, kar je obenem izraz za žrebca, ako je hudo pripraven. Kobila je ženskega spola, ima pa iste pravice in dolžnosti kot konj: je in pije ter vleče in jih prejema po hrstu ravnatoko kot on. To je vzor enakopravnosti. — Narava-slovec.

ZARKOMET

Draga demokracija.

V zvezni senatni zbornici šumi govorica, da je stara republikan-ska garda potrošila dva do pet milijonov dolarjev ob primarnih volitvah v Pennsilvaniji in do poldruga milijona v Illinoisu. Pačica sitnih senatorjev bi rada zna-la, kje je garda dobila vse te milijone.

Kje jih je dobila? Jeklarški in rudarski delavci so jih znosili na kup jeklarškemu, aluminijeko-mu in premogarskemu trustu, trustje pa hočejo za vsako ceno, da se ohrani v Penni kakor Washingtonu — reprezentativna forma vlade. In to stane denare.

Oživljeni spomini...

Vsak dan, vsako uro mora po-kati neke na svetu. To je po-trebno, da svet ne pozabi, da ži-vimo v mirnem času, odkar so častitljivi tepci podpisali lokar-ski pak.

Komaj je nehal pokati pan-Filaudski v slavni Poljaki, je grdo počilo v Damasku. Fran-cozi so demonstrirali, da imajo še nekaj dobrih kanonov. Padlo je 500 Sircev. Kaj je to? Pet-asto krščanskih in nekrščanskih Sircev — general, top in sveti business ne poznajo razlike — ne pomeni nič. Petsto Sircev je gospodom, ki tako lepo skrb za mir — petsto muh.

Kdo živi?

Kdor ne ljubi, ne živi. — George Sand.

Zelo važna vprašanja.

Ali se bo Jack Dempsey tepel letos?

Ali je letošnji model (avto) že na trgu?

What's the score?

"Od širokih ust so mero vzeli."

G. Trunk "argumentno" do-kazuje, da ima polna usta "širo-kih ust". Ako je "Pisano polje" merilo za usta, tedaj je gospod Bog, ko je ustvarjal gospoda Trunka, vzel Grand Canyon za mero njegovih ust...

Dregnili so v urjenove gnezda.

Čenjeni Zarkomet! Sodeč po grmeči sodbi naših članov v Pro-sveti zaključujem, da se ni ne-nihče zaljublil v tisto coloradsko punčko, ki je "obasnila" Prose-to. Hahaha! — Peter N., član.

Ne mara ga niti zastoj!

Čenjeni Zarkomet! Prosim te, posveti k tistemu franciskanu takon, v tvoji bližini in mu povej, da mi ni treba pošiljati njegove umazane cunje na ogled. Saj sem mu jo nazaj poslal, pa še ni ne pomaga. Franciskan naj si zapomni, da jaz nisem bil in nikoli ne bom njegovega kalibra, sem pa eden onih, ki smo poru-šili turn propadle katoliške cer-kve. — On že ve, kdo sem, Euclid, O.

Nova imperijalistična taktika.

Benito Mussolini je prepove-dal kontrolo porodov v Italiji. Benito upa, da se bodo Italijani pod fašizmom tako poodili, da bodo same gneče razirili Itali-jo na obeh straneh v morje. Ta-ko zraste novo rimsko cesarstvo. Eja, eja, eja, alala!

Zlajšji prepadi.

Trunkovo filozofiranje dok-a-zuje, da mož tiki do vrata v ple-nivem mišljenju preteklosti. Na bodočnost gleda skozi očala pre-teklosti, sedanjosti pa ne vidi. Korenine bodočnosti so v seda-njosti, ne pa v preteklosti.

K. T. B.

Mussolij omejil gostilne.

Rim, 21. maja. — Fašistovski zbornica je včeraj sprejela prvi zakon za omejitve opojnih pijal. Zakon določa, da se morajo krm-pne zgodaj zapreti in otrokom pod 15. letom se ne smejo pre-dajati opojne pijače. Dalje je določeno, da ne sme biti več kot ena krčma na vsakih tisoč pre-bivalcev.

Padar v Glinahem pri Ptoč.

Dne 2. maja zjutraj je gorelo v Glinahem pri Vojniku pri dveh posestnikih. Antomu Škrabcu je pogorela hiša do tal. Andrej Kliču pa kozolec.

Novorojenci švedsko bratske zajednice

Gl. uredniki Zajednice dobili priznanje večine delegatov. — Plače, dnevnice in varščine prišane.

Prosveto poroča L. Beniger. Cleveland, Ohio, 20. maja. — Na čitjanju, protesti in strankarske nakane proti gl. uredniku združene glasila Zajednicarja, ki ne izdaje, ko je bilo vprašanje pred zbornico, dali izreče za gl. uredniku M. Petraku njegovo delo, ki ga je vršil od konvencije, ali če se isto prejme z ukorom, ki ga je predložil Badnički blok.

Na hudem boju med dvema skupinama strujama je zbornica gl. uredniku zaupnico s 187 glavi proti 118.

Gl. urednik se je očitalo, da bi pristranski, da je cenzuriral dopise, ki mu niso bili prikladni, da se je udinjal gotovemu programu, v katerega imenu je bil boj neke male sekte. Dolžni so ga je, da je vedno pisal neprijazno napram delavskim uni-

Petrak je odgovoril, da se ni baš zato kritiziral, ker ni ho- pisati v imenu nikake sekte, ampak je vedno imel pred očmi le interese Zajednice in njenega napredka, ter je vztrajal, da bo zanj prejel tako delal, ako tudi to vseh nekaterim. Trdil je, da je Zinč kriv vsega ne-uglasja v zajednici, ki je tudi prisoten na vseh sejah konven- cij. Pri tem je med delegati nastal praveći kraval, ki pa ga konvencijni predsednik takoj ugasnil. Zadeva je šla na gla- sovanje.

Z malimi ugovorjanji so pre- jeli vsi ostali gl. uredniki za- pisanje.

Takoj za tem je prišla na dnevni red točka, ki razpravlja plačah in dnevnih delegatov.

Plače gl. urednikov so se skoro spremenile in zvišale.

Mesečne plače gl. odbornikov so sledeče:

Gl. predsednik plača, ki je bila do sedaj \$225 bo zanj pre- jeli \$250. Gl. tajniku je konven- cija zvišala plačo z \$200 na \$225; znižala tajnik (nov urad) bo imel \$200 plače; gl. blagajnik bo imel \$225, prej je pa imel \$200; upravitelj bo imel \$200; pravnik \$200, ter častni taj- nik, ki je bil 15 let gl. tajnik \$25, ki je bil v glavnem odbor- u 12 let in ki je član zajednice 12 let, bo pa imel mesečne plače \$185. Ta 70-letni starček se ime- njuje Stepan Rebrovič iz Pitts- burgha.

Dnevnice delegatov so tudi zvišane. Vnel se je boj radi dnevnice: eni so zahtevali, da bi bilo dnevnice \$8.00, a drugi so hoteli imeti več, ker so imeli, da imajo velike stroške v prevozu in konvencijah. Zenske so imele vse za \$10.00 dnevnice. Ko neki delegat skušal pregovori- ti zbornico, da je \$8 dovolj, se delegatka Erdeljac iz Pitts- burgha razsrdila in ga naglana njegov sedež. Lahko je razu- meti, ko se vidi, kakšen senti- ment je prevladoval na konven- ciji glede plač, da je predlog, ki bi določil dnevnice \$10, slavno prevzel. Glasovanje je izpadlo 100-let: za dnevnic \$10.00 je bilo oddanih 248 glasov, za pred- loženo \$8.00 dnevnice pa je glos- lo 82 delegatov.

Poleg omenjenih plač in dnev- nic je bilo tudi aklenjeno, da se na konvenčnem predsedniku dodeli 125 dolarjev kot za- hvalo za njegov trud. Isto- tako dobi prvi podpredsednik \$25.00; drugi podpreds. \$75.00; tretji podpreds. pa \$50.00, ter konvencijni tajnik \$125. Zapisi- pravi dobe \$125. Vsi ostali kon- vencionni odborniki pa dobe vsak \$25.00.

Varščina za nekatere gl. od- bornike je še precej visoka. Ta- ko mora gl. blagajnik položiti \$9,000.00 varščine; gl. tajnik \$10,000.00 in pomožni tajnik \$6,000.00 varščine.

Jutri se voli glavni odbor.

Delavske dividende.

Chicago. — Tesaraki delavec Benjamin Cohen je v pondeljek del z odra neke stavbe, ki jo gradijo na Hamlin ave. Zadelo tako težke poškodbe, da je v tri dni na njih umrl.

Governor Blaine okrcal vigilante

Blaine odredil, da se morajo kukuksklanovci in drugi "ču- vaji" držati postavnih mej.

Madison, Wis. — Po raznih krajih Amerike so obstojale in še obstojajo organizacije vigi- lantov. Vigilantom ni nihče dal nobene oblasti, temveč oni si jo sami prisvajajo, in sicer s silo, če treba. Vigilanti po navadi kar sami obsodijo človeka, ki je po njih mnenju napravil kaj sla- bega, ter ga nato sami kaznuje- jo, navadno a tem, da ga nama- žejo s smotlo ter nato poveljajo v kokosjem perju, ali pa ga obe- sijo na najbližje drevo. To zad- nje doleti skoro v vsakem, še tako malenkostnem slučaju; za- more, da so skoro vsi vigilanti stoprocentni klanovci, ni tre- ba posebej omenjati. Koliko jih pravzaprav je, nihče ne ve, ker so njih organizacije tajne kakor je tajna njih mačha Kukulux- klan.

Te dni je nastopil proti vigi- lantom v svoji državi governor Wisconsin John J. Blaine. Re- kel je, da pomeni organiziranje vigilantskih odborov v raznih okrajih javno priznanje, da je organizirana vlada odgovodala, to se pravi, da ni v stanu vršiti svoje naloge. Izdal je uradno ob- vestilo na vse šerife v Wiscon- sinu, da bo smatral vsakega po- sameznega šerifa odgovornega za vsak čin vigilantov v njego- vem okraju.

"Če je kak vzrok za take or- ganizacije," je rekel governor Blaine, "potem lahko najde Ku- kluksklan ali Antislunaska liga ali katerikoli drugi interesi, ki bi radi potom vigilantov zame- njali pravo vlado s svojo straho- vlado, isto opravilo za, recimo, imenovanje deputijev."

"Skušnje so pokazale, da krde- lo moških, ki so oboroženi kakor prava armada, postane nasilno in pobija ljudi iz zmot, kaprice ali prevzetnosti ali pa celo na- menoma", je poudaril governor.

Omenil je tudi čete pobojni- kov, ki jih organizirajo in zala- gojo z orožjem in denarjem bankirji, da preprečujejo bančne rope. Ti pobojniki spadajo seve- da v vrsto vigilantov, oziroma vigilanti spadajo v vrsto pobo- jnikov. Governor Blaine je v tem oziru povedal, da kažejo jetti- ske statistike, da je med ban- niimi uradniki več bančnih tatov kakor pa je takozvanih bančnih roparjev.

Melodrama "vinsko kopeli" pred sodiščem

Earl Carroll, lastnik gledališča v New Yorku, se zagovarja radi krive prisige.

New York. — Notorična so- na vinske kopeli na gledališkem odru, ki je bila uprizorjena 23. februarja t. l. ob štirih zjutraj pred 500. izbranimi gosti oboje- ga spola, se je začela prati pred zveznim sodiščem 20. maja. Earl Carroll, lastnik gledališča in u- pravitelj, je sramno, mnogo dru- gih pa lahko ranjenih. Eksplozi- ja, katero je bilo ališati več mil- jonaokoli, je raznesla tovarno na vse strani in vrgla stroje več sto metrov visoko v zrak.

Krvni psi zasledujejo pohotneža.

Trenton, N. J. — Okolice Perineville preiskujejo milnički iz Freehold vojašnice in močni od- delki dobro oboroženih farmar- jev. Zasledovalci imajo dva krv- na psa seboj. Lovijo nekega mo- škega, ki je v četrtletju zjutraj u- grabil trinaestletno Rose Tara- bash iz Perineville, ki je bila na potu v šolo, ter jo spoino zlorabil. Deklico so pripeljali nezavesto v bolnico, kjer upajo, da okreva, četudi je zelo poškodovana.

Meščani ugrabili perversneža.

Chicago. — Šestindvajsetletni Walter Jerry, ki je znan pohot- než, je v četrtletju zvečer zgrabil nekega petletnega dečka, ga od- vlek in ga nato zapuščeno pre- jeto ter ga skušal zlorabiti. Deček je na vse grlo klical na pomoč, in k sreči sta njegove klice slišala dva mimoidoča meščana, ki sta ga ugrabila za Jerryem ter ga u- jela in izročila policiji.

Zahtevajo zakon za ome- jenje nesreč z avti

Zenska, ki je pri svoji prvi vo- znji ubila eno osebo in ranila pet, je skušala končati svoje življenje. — 298 avtomobilskih žrtev v tem letu.

Chicago. — Petintridesetletna mrs. Rose Spillman je v sredo prvič sama vodila svoj nov avto- mobil, toda ta prva vožnja je bi- la kratka in jako tragična. Ubila je namreč mrs. Evelyn Lesnik, težko ranila njenega otroka, ki ga je imenovana peljala seboj v otroškem vozičku, ter ranila ra- zen tega še štiri druge osebe. Spillmanova je bila seveda takoj aretirana in odvedena v zapor, kjer je neprestano krčevito ka- kala ter trikrat poskušala kon- čati življenje. V četrtletju je bila vložena proti njej obtožba radi ubojstva, nakar je bila izpušče- na pod jamstvom \$10,000.

Ta nesreča je vzbudila javno pozornost in takoj se je začela agitacija za nov zakon, po ka- terem bi morala imeti vsaka ose- ba, ki vodi kak avtomobil, pose- ben dovoljenje. Kdor bi hotel do- biti tako dovoljenje, bi moral prej napraviti strogo skušnjo, da je v resnici popolnoma sposoben voditi avtomobil. Če bi bil tak za- kon v veljavi, bi se tista nesreča ne primerila, kajti Spillmanova ne bi smela voditi sama avto- mobila, dokler ne bi bila dokazala svoje sposobnosti.

V četrtletju so avtomobili zaht- evali dve nadaljni žrtvi, tako da je poskočilo število letošnjih av- tomobilskih žrtev od 1. januarja dalje na 298. Ubit je bil neki petdesetletni možič in pa neki petletni deček, ki se je igral na ulici pred svojim domom.

SENAT JE SPREJEL PENZI- SKO PREDLOGO.

Washington, D. C. — Pred- sednik Coolidge ni imel sreče s svojo kompromisno predlogo gle- de upokojitve federalnih usluž- benecv. Senat je njegov kom- promisni predlog za tisoč dolar- jev maksimalne pokojnine pre- jeli in je sprejel zahtevo federalnih uslužbenecv, t. j. tisoč dve sto dolarjev maksimalne pokojnine.

VPOR KAZNJENCEV.

Lepa beseda je našla lepo mesto.

Cleveland, O. — V krajini je- čič se je vprlo pideset jetnikov in se bili zabarikadirani skozi 24 ur. Vpor je bil protest proti šerifu Kohlerju, ki jih je stra- dal. Prišel je sodnik Frank G. Phillips in jih nagovoril. Ob- ljubil jim je, da se uvede pre- iskava in zaslišajo pritožbe. To je pomagalo. Jetniki so se uda- li. Lepa beseda je zmagnala.

Eksplozija v Nemčiji; sedem mrtvih.

Berlin, 21. maja. — Včeraj se je pripetila velika razstrelba v smodnišnici pri Hasslochu na Bavarakem. Uradno poročilo se glasi, da je bilo sedem delavcev ubitih, enega še postražajo in dvanaest je sramno, mnogo dru- gih pa lahko ranjenih. Eksplozi- ja, katero je bilo ališati več mil- jonaokoli, je raznesla tovarno na vse strani in vrgla stroje več sto metrov visoko v zrak.

Krvni psi zasledujejo pohotneža.

Trenton, N. J. — Okolice Perineville preiskujejo milnički iz Freehold vojašnice in močni od- delki dobro oboroženih farmar- jev. Zasledovalci imajo dva krv- na psa seboj. Lovijo nekega mo- škega, ki je v četrtletju zjutraj u- grabil trinaestletno Rose Tara- bash iz Perineville, ki je bila na potu v šolo, ter jo spoino zlorabil. Deklico so pripeljali nezavesto v bolnico, kjer upajo, da okreva, četudi je zelo poškodovana.

Meščani ugrabili perversneža.

Chicago. — Šestindvajsetletni Walter Jerry, ki je znan pohot- než, je v četrtletju zvečer zgrabil nekega petletnega dečka, ga od- vlek in ga nato zapuščeno pre- jeto ter ga skušal zlorabiti. Deček je na vse grlo klical na pomoč, in k sreči sta njegove klice slišala dva mimoidoča meščana, ki sta ga ugrabila za Jerryem ter ga u- jela in izročila policiji.

VERSKA VPRAŠANJA

VELIKE RELIGIJE SVETA.

(Joseph McCabe.)

(Nadaljevanje).

Napredek, človeškega, mišlje- nja je še vedno jako počasen, stopnjuječ in jako naraven. No- benih skokov naprej ni. Nove zapovedi so poslane človeštvu med gromom in bliskom. Nobe- ne svete rešnice v ognjenih gr- mih in palicah, s katerimi se po- javljajo prekleti. Nobenega ra- zodetja še ni in še nobenega na- gibala izven vesoljstva.

Noben moderen zgodovinar re- ligije ne trdi, da bi bil hiter na- predek v razvoju religije. Nekaj pisateljev primerjalne religije je pa preveč bojnjajljivih in o- preznih, ko pridejo do opisova- nja prvega stoletja krščanstva in njegovega "triumfa" v četr- tem stoletju. V njih knjigah najbolj vidimo, kako malo vzro- ka imajo, da podajajo to diplo- matično meglenost. Razvoj te- če skozi vsa stoletja mirno da- lje, to je kakor mirna in počasna reka — reka človeške misli, ki jo skozi vse veke zatira duhov- ščina.

Pri preiskovanju kmalu pride- mo do zaključka, da je prehod iz čiščenja enega samega boga, to je nadomestek enega mogočnega boga za številne druge male, čis- to naraven razvoj. Pripetilo se je to več kot enkrat že davno prej, predno se je rodil prvi he- brejski prerok.

Spoznal homo kmalu, da to, kar imenujemo "etične religije", se je razvilo ravno tako narav- no, kakor naravne religije. Mo- rila je nastala čisto neodvisna od religije. Grobi duhovi pri- mitivnega človeka se niso čisto nič brigali za človekovo social- no obnašanje. To se tiče že družbe. Svaženiki so rekli, da vse, kar bogovi zahtevajo, so števovanja in obredi — ter pra- vilno podpiranje duhovščine. Ko pa je duhovščina dobila več obla- sti in je živela v brezdelju ter je imela povprečno tudi več izo- brazbe, je začela kontrolirati tu- di človekovo, zasebno življenje. Socialno obnašanje je bilo važno z njenega vidika. Tako je soci- alno pravo obnem postalo neka- ko napol sveto moralno pravo, torej religiozni zakon, ki so ga določili bogovi.

To nam je jasno posebno ta- daj, ko preučujemo davne stop- nje v razvoju zgodovinskih ver. Svete knjige teh ver na lažnjiv način opisujejo njih postanek, dočim so moderni pisatelji prišli do precej resničnih zaključkov. S postankom in razvojem ver je dokaj slinilo pri vseh narodih. Razlike so samo na račun okoli- ščin, klime in gospodarskih raz- mer. Razne sekcije človeškega rodu so počasi napredovale od mnogoboštva do enoboštva in brezboštva.

Sploh moramo pri svetih spi- sih o postanku ver biti previdni. Surovi začetki naroda v napol barbarikih dneh morajo biti skriti in pokazani v napačni lu- čih. Bog, katerega je narod spre- jel za edinega svojega boga, je moral od svojega začetka biti o- pisan kot vsemogočno bitje do- tičnega ljudstva. Duhovščina, ki je spisala svete knjige, je gle- dala, da je predstavila svoje oh- rede kot lepoto, ki jo ima narod že od prvega začetka svoje civi- lizacije.

Z veliko previdnostjo moramo torej raziskovati vse zgodovin- ske opise v svetih knjigah o he- brejski, perzijski, indijski ali ki- tajski veri. Za desetletja pa ob- stoja posebna veda, ki se bavi iz- ključno s preučevanjem ver, in arheolog, ki odkrije materialne ostanke starih civilizacij, nam da dovolj varoka za premišljeva- nje zaplanih trditve. Danes je lahko preučujemo vere prav ta- ko nepristransko kakor zvezdo- znanstvo ali ekonomijo.

Pognejši razvoj religij je bolj zanimiv kakor začetni. Od začet- ka namreč religija ni bila dru- gega kakor nekaka naivna spe- kulacija zelo ignorančnega člo- veštva. Pri poznejših religijah se trdijo o božjih razodetjih. Vaska religija vztraja pri tem, da je samo ona prava, vse druge so za- nič.

Za preučevanje ver imamo da- nes dve znanosti, namreč znan- ost o religiji in znanost primer- janja religij. Skupno tvorita e- no znanost, in sicer čisto enako drugim znanostim, ker je popol- noma evolucijskarna. V resnici je malo ved, ki bi bile tako evo- lucijskarnne, kakor je ravno ve- da o religijah.

Slika, ki nam jo podaja veda o religijah, je čisto nekaj drugega kakor vera, ki je na splošno ut- jejena glede religij. Veda ne daje prednosti nobeni veri. Nekatere religije so kajpada višje od dru- gih. Naravno je, da pričakujemo, da so poznejše vere bolj izpopol- njene kot prvotne, torej bi po- znejše tudi morale biti boljše. — Toda to stopnjevanje je zelo po- časno in nepopolno.

Niti najmanjše podlage ni za misljenje, da je katerakoli izmed večjih religij institucija nadna- ravnega izvora. Čisto jasno vidi- mo, kako so si religije, po vrsti druga od druge izpopoljevale naj- boljše in so bile nasprotno druga drugi; počasi so se vse izpopol- njevale, kakor se je izpopolnje- valo človeško mišljenje. Kjerkoli beremo o kakem hitrem izboljša- nju religije, najdemo pri nadal- jnem citanju, da v resnici je bil vedno zelo počasen napredek. Če- tudi je nastopila nova religija, o kateri trda, da je bila veliko po- polnejša, se versko čustvovanje ni preobrazilo višje, kakor misli človeštva niso bile popolnejše.

Mi si tudi čisto v drugi luči predstavljamo religijo kakor vernik sam. Celotni ekspert, ki predčuje religijo, ko čuti, da se ba- vi z delikatnim predmetom, ne pokaže nekega zanimivega de- jstva v jasni luči. Nobeden pre- učevalec ver ne prizna razodetja božjega, vendar pa včasih pripo- veduje, kako hud boj je bil skozi stoletja radi religioznega nago- na človeka — kar vemo, da ne obstoja — da se je religija u- dejstvila. Drugi raziskovalci go- vore o bojih na življenje in smrt radi vere in verskih ustanov ter o jibri narave za najzmožnej- ga, da preživi.

Do gotove meje je to resnično, toda predvsem moramo upšte- vati, da se ljudje niso nikoli bo- rili za svojo versko idejo, temveč borili so se za svojo duhovščino. Radi duhovniških interesov so se borili med seboj in njih uspeh je v splošnem bil največ odvisen od političnih in splošnih zgo- dovinških razmer.

Religija Egipta in Babilona.

Ko rečem "večje religije sve- ta", imam v mislih religije, ki so jih, kakor pravimo, imela ci- vilizirana ljudstva. Naš dru- žabni red je tako zmešan nepo- poln, da bo pri poznejših gene- racijah mogoče že nastalo vpra- šanje, da-li smo bili v dvajsetem stoletju civilizirani. V vedi bo- seveda civilizacija ne pomeni dru- gega kakor nekako intelektual- no stopnjo, ne pa moralne višine življenja. Danes smatramo za civilizirano ljudstvo tisto, ki je v teku svojega razvoja prišlo ta- ko daleč, da je znalo napisati ne- kaj besed svojega jezika in je do- gotove meje razvilo svoje lon- čarstvo. V takem stanju je že prišlo iz "barbarske" stopnje. Pri tej stopnji tudi vidimo, ka- ko religija napreduje, kakor na- predujejo pri takem "civilizira- nem ljudstvu" tudi orožja in oblačila ter lončarstvo. Mogoče bo dobro za čitatelja, ako si izpo- nomim iz neke moje male knjige (Evolucija civilizacije) malo čr- to o dvignjenju civilizacije. Pri- petilo se je pred kakimi petimi ali šestimi tisočletji. Najzgod- nejši datumi zgodovini so na- ravno negotovi, toda v splošnem sodimo, da je pred petimi ali šestimi tisočletji človek prišel na konec svoje milijonletne divja- ke dobe in barbarstva ter se je za- čela zgodovinska doba.

V nekaterih nedavnih redi- stih se je prvič pojavil znak ci- vilizacije — namreč na Kreti, v Egiptu in Mezopotamiji. Azi- jaska in ameriška civilizacija sta prišli precej pozneje. Omenjeni trije kraji niso daleč vaskobi in vzroki, zakaj so postali zibelka civilizacij, so danes dobro zna- ni.

Otok Kreta se nahaja v vzhod- nem delu Sredozemskega morja.

Slovenska Narodna Podpora Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik Vincent Calkar; podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. 7, Box 163, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolnišniških oddelkov Misa Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jaka Slovenska upravitelj glasila Filip Gordin.

POBORNJI ODBOR:

Frances A. Tauchar, predsednica, 2527 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizančič, 13111 Benington Ave., West Park, Ohio; Mary Ugrich, 2625 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terrell, Box 12, Strabane, Pa.; John Goršek, 414 W. May St., Springfield, Ill.

BOLNIŠNI ODBOR:

OBREDNJE OKROŽJE: Misa Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VERODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 284, Moon Run, Pa.; Joseph Zorko, RFD, 2, Box 114, West Newton, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Green, Kansas; za jugozapad: Frank Klun, Box 854, Chisholm, Minn.; za sev. zap. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik 2653 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.; Richard J. Zaveržnik, 2218 S. Millard Ave.; Frank Zajc, 3638 W. 20th St., Chicago, Ill.

Združiteni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 5134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; John Owen, 3632 W. 25th St., Chicago, Ill.; John Olip, 2426 So. Clinton Park Ave., Chicago, Ill.

VERHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6238 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZORI — Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v glavni uredni, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se pošljejo: Pred- sedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADNJE BOLNIŠNIŠKE PODPORE SE NASLOVUJE: Bolnišniški odelci S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVAJI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vse pošljejo na naslov: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADNJE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošljejo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru so naj prejše Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, kigar naslov je splošno.

Vsi prisiljeni gl. pobornji odbori se naj pošljejo na naslov: Frances A. Tauchar, 2527 So. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nasmnila, oglas, naročila in spisi vse kar je v zvezi s glavnimi jednoto, naj se pošljejo na naslov: "Pisarniško", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Dolina Nila je ravno južno od Krete, mezopotamska planota pa nedaleč vzhodno od Krete. Geolo- gi so dokazali, da je bil vzhodni del Sredozemskega morja suha zemlja med najmlajšo ledeno dobo, recimo pred 90 do 100 tisoč leti. Begunci pred mrazom v Evropi so se torej v dotičnih krajih goste nastanili in se po- močili. Velika preobledenost in tesen stik ljudi sta bila prva pogoja za napredek in nove ide- je. Ko je naraslo prebivalstvo, so se nekateri odselili dalje proti jugu in našli rodovitno poljo ob Nilu, dočim so drugi piljorili tiščali proti vzhodu in našli isto- tako rodovitno zemljo v Mezo- potamiji. Ta razkropitev se je še pospešila z veliko katastrofo. Ko je na evropskih tleh skopne- la na bilijon-ton ledu in snega, je vialina Atlantskega oceana po- skočila in voda je udarila skozi nizko olinjo pri Gibraltarju. Vzhodna nižina ob Sredozem- skem morju je bila poplavljena in nedvomno je tudi velik del na- polcivilizacije utonil v valovih. Tu je morda tudi izvor legende o vesoljnem potopu.

Naj je bilo kakorkoli, gotova reč je, da so trije rodovi — na Kreti, v Egiptu in Mezopotami- ji — od tedaj naprej čisto samo- stojno gojili svojo civilizacijo, kar je bilo od 3000 do 4000 pred Kristom. Napredek je šel hi- trejš, kar je razvidno iz že po- danih razlogov. Lončarstvo je postalo finejša in groba pisava s slikami je prišla. To je bil začetek civilizacije.

Če bi se bila civilizacija nepre- stano razvijala od takrat, ko so ji bili postavljeni temelji na Kreti in v Egiptu, bi bila doba religije že davno za nami. Vojne in prestopni padci civilizacije, v katere jih je gnala vojna, pa so povzročili, da je prenehal ra- stati človeški duh, tako da šele se- danj stopamo v zadnjo fazo reli- gije.

(Dalej prihodnjič.)

TA PA IMA STRAH PRED ROPARJI

Chicago. — Pred par meseci je David Vriesman v zgodnjih je- tranjih urah v družbi nekakega detektiva samotil svojo leno na njeni postelji v naročju mu- kahta Austina Edwarda. Ta dni je bila njegova toba za ro- poroko na dnevnem redu. Mrs. Vriesman ni tajila, da je bil mu- zikant pri njej, poč pa je prišla na dan, v jako lepim pajantlom, ki se mu je celo strogi sodnik iz srca nasmel. Rekla je, da ima silen strah pred roparji in vi- silnici in da se radi tega strahu boji biti sama v hiši. In da se bo sama, je povabila tistega mu- zikanta, da je prežanjel njen strah pred roparji. Sama ni po- vedala, vprajal pa je tudi ni ali- če, zakaj treba strah pred ro- parji prežanjati z objemanjem pod odelo. Kako je sodnik na- muel njeno pojasnilo, je razvi- dno iz njegovega odloka: maha je dal razporoko ter mu izročil oboj otroka v varstvo.

Priprave za svetovno razstavo v Chicagu l. 1933.

Chicago. — Leta 1933 bo Chi- cago praznovalo stoletnico odkar je bilo organizirano kot vas. Le- ta 1933 je imelo Chicago komaj kakih pideset prebivalcev, se- danj pa jih ima že preko tri mil- jone in je eno največjih mest na svetu. Stoletnico bo mesto pra- znovalo z veliko svetovno razsta- vo, ki bo daleč nadkriljevala al- jajno svetovno razstavo v Chica- gu leta 1893.

Te dni se je začelo a predpi- pravami za veliko razstavo leta 1933. Imenovan je bil poseben odbor, ki izdela načrta za sve- tovrno razstavo.

ISCEJO SE:

Tony Bergin iz Vodic; zadnji naslov: Port Arthur in Winc- onn (Kanada);

Mila in Stevan Marović iz Ba- vica;

Barka Benit iz Like;

Jovo in Rado Stanić;

Mihail Zagar iz Trbovlj; zad- nji naslov Short Creek, W. Va.;

Joe Markovich; zadnji naslov Barrackville, W. Va.;

Nikola C. Burin iz Dubovnik- ke Reke; zadnji naslov New York;

Ludovik Končan iz Dubovnik- pri Novem mestu; zadnji naslov Hormine, Pa.;

Nikola Kušan (Kushion); zad- nji naslov Lawrence, Pa.

Kdor bi o teh ljudih kaj vedel, je naprosen, da to nameni Ima- joniškemu poslancu (Commis- sioner of Emigration), 3638 Broadway, New York City.

JOŽEF PROUDHON

(1809—1865)

(KONEC.)

Tudi v političnem pogledu je bil ta mož skrajni individualist. Zato je odklanjal današnje državne organizacije, družbe, ki posamezniku jemlje svobodo, pa bodi ta organizacija absolutistična monarhija ali pa demokratična republika. Na mesto današnje državne organizacije naj bi stopilo svobodno združevanje posameznikov, v katerem bi vsakdo lahko sodeloval svojim lastnim zakonom. Vsakdo bi lahko vstopil v takšno združenje po svoji prosti volji, a ravno tako zopet lahko tudi izstopil. Te svobodne združitve bi imele združeno obliko; bile bi torej industrijske ali poljedelske zadruge. Organizacija naj bi se zgradila od spodaj navzgor, toda neprestano čuvajoč nad svobodo posameznika. Vsak stan bi si volil svoje zastopnike popolnoma svobodno. Te zadruge obine bi se lahko vezale v višje zveze v svrhu zaščite tistih interesov, ki presega-jo delokrog posameznih svobodnih združenj. Te zveze bi se končno federirale v svrhu in za namene skupnih poslov, kakršna so n. pr. zunanja zastop-stva, skupna obramba itd. Naj-večja instanca pa naj ostane su-verenost ljudstva, ki si po narodni skupščini samolastno in samo-vojno daje potrebne zakone. Ti zakoni pa naj bodo za posamez-nika obvezni le, ako so se skle- nili sporazumno z njim, torej ker si jih je dal sam. Čut pravično- sti, ki je prešinil vse ljudstvo, do česar bo pomogla pa tudi vzgoja in šola, bo jamčil, da bo vsak spoštoval zakone in po njih de-

lal, kakor je bil obljubil, ko so se bili sklepali. Posameznik je suveren — to bodi vrhovno načelo. On svobodno je del svoje suverenosti odstopil organizaciji, ki je potrebna za skupno življe- nje; in sicer samo toliko, kolikor je neobhodno potrebno. Imej pa tudi pravico, da odstop svoje su- verenosti vsak čas zopet prekli- če.

Ta politični program se precej razlikuje od drugih socialistič- nih in komunističnih progra- mov, ker temelji na dosledno iz- vedenem individualističnem poj- movanju človeške družbe. V po- znejšem socialističnem gibanju so se njegove ideje razširile zla- sti med romanskimi in slovans- kimi socializmi in političnimi revolucionarji, med katerimi so bili pomembni zlasti Aleksander Herzen, Mihail Bakunin in knez Peter Kropotkin.

Nemška kritika.

Karl Marx je na Proudhonov spis: "Filozofija revščine" odgo- voril v obširnem spisu, ki ga je naslovil: "Revščina filozofije", v katerem zelo sarkastično in za- frkljivo pobija nekatere njegove misli. Po Proudhonovi smrti pa je bil Marx objavil občo sodbo o tem možu v liberalnem listu "So- cialdemokrat", ki je značilna za veliko misleno razliko med obe- ma. Iz tega Marxovega pisma (datiranega v Londonu 24. janu- arja 1865) navedimo le nekaj odlomkov.

"Njegovo prvo delo: "Qu'est ce que la propriété?" (kaj je lastnina?) je brezpogojno naj- boljši njegov spis. Spis je epo-

halen, ne sicer morda zaradi no- ve vsebine, ampak vsled njegove in predrznega načina, povedati prav vse.

V spisih francoskih socialis- tov in komunistov, ki so mu bili poznani, se lastnina seve ni le različno kritizirala, ampak tudi utopiistično izločila. S tem spi- som pa se je Proudhon postavil napram St. Simonu in Fourierju približno tako, kakor stoji Feuer- bach napram Heglu. V primeru s Heglom je Feuerbach narav- nost ubog. Kljub temu pa je bil po Heglu epohalen, ker je polo- žil povdarek na gotove stvari, ki so neprijetne krščanski samoza- vesti in so važne za napredek kritike, a katere je zavil Hegel v neki mistični "clair-obscur".

Ako se morem tako prav iz- raziti, prevladuje v tem Proud- honovem spisu močna muskula- tura sloga; ta slog držim za nje- govo poglavitno zaslugo. Vidi se, da je celo tam, kjer ponavlja stare reči, Proudhon samosto- jen; kar pove, je celo njemu sa- memu novo in tudi velja kot no- vo.

Izzivajoča upornost, ki se ne strah dotakniti ekonomskega "Najvišjega", duhovita para- doksanost, ki se norčuje iz pre- prostega meščanskega razuma, trgajoča sodba, grenka ironija, tu in tam prijemljivo zgražanje nad infamijo obstoječega, revo- lucionarna resnost — z vsemi temi rečmi, je spis "Qu'est ce que la propriété?" ljudi elektriziral in zbudil pozornost ob prvi izdaji. V strogo znanstveni zgodovini politične ekonomije bi bil spis koma omembe vreden.

Toda takšni senzacijski spisi i- majo v znanosti ravno takšen pomen kot drugi v leposlovnosti literaturi. Vzemimo n. pr. Malt-

husov spis "Population". V svo- ji prvi izdaji ni nič drugega kot le senzacijska brošura; pri tem plajglat od začetka do konca. In vendar koliko pobudo je dal ta pamflet človeštvu.

O predmetu tega spisa pravi Marx dalje:

"Nezadostnost spisa je ozna- čena že v njegovem naslovu. Vprašanje je bilo tako napačno postavljeno, da se ni moglo nanj niti pravilno odgovoriti. Anti- čne "lastninske razmere" so propadle v feudalnih, fevdalne v "meščanskih". Tako je zgodo- vina sama izvršila kritiko na preteklih lastninskih razmerah. To, za kar je Proudhonu prav za prav šlo, je danes obstoječa, mo- derna, meščanska lastnina. Na vprašanje, kaj je to, bi se mo- glo odgovoriti le s kritično ana- lizo "Politične ekonomije", ki bi obsegala celoto teh lastninskih razmer, na po njihovem juristi- čnem izražanju kot razmer vo- lje, temveč v njihovi realni po- dobi, to je kot produktivskih raz- mer. Ker pa je Proudhon skup- nost teh ekonomskih razmer ve- zaval v splošni juristični pojem "lastnina", "la propriété", tudi ni mogel dati drugega odgovora, kot ga je bil dal z istimi beseda- mi že Brissot v podobnem spisu pred l. 1789: "La propriété c'est le vol" (Lastnina je tatvi- na).

O drugem poglavitnem Proud- honovem spisu "Filozofija re- vščine" pa je sodil Marx takole:

"Vsek ekonomski odnosa ima eno dobro in eno slabo stran; to je edina točka, kjer Proudhon ne tolče sam sebe po glavi. Dobro stran mu pokažejo ekonomski, a slabo stran mu zatoči socijalis- ti. Od ekonomov si je izposodil potrebo večnih odnosov, od socijalistov pa iluzijo, v bedi vi- deti zgolj bedo (ne pa tudi re- volucionarne in razbijače pla- ti, katere bo prevrgla stara druž- ba). On soglašja z obojim, pri čemer pa se poskuša uslanjati na avtoriteto vede. Znanost se zanj reducira na mal obseg ne- ke znanstvene formule: lovec je na formulo. Tako si Proudhon domišlja, da je podal kritiko po- litične ekonomije in komunizma — stoji pa globoko pod obema. Pod ekonomijo, ker misli, da kot filozof, ki ima v roki neko ma- gično formulo, lahko preide čisto ekonomske detaile; pod socija- listi, ker nima niti dovolj pogu- ma niti zadostne izvednosti, da bi se dvignil nad buržujski hori- zont, čeprav je spekulativno. Kot moč znanosti hoče plavati nad buržoazijo in nad proletarci, pa je zgolj malomeščan, ki se stalno lovi med kapitalom in delom, med politično ekonomijo in ko- munizmom."

O Proudhonovem načrtu z "ljudsko banko", pa je zapisal Marx sledeče:

"Proudhonovo odkritje "Cred- itu grauit" in na njem sloneče "ljudske banke" (banque du peuple) je bilo zadnje njegovo gospodarsko "dejanje". V mo- jem spisu "Zur Kritik der Poli- tischen Oekonomie, Heft I, Ber- lin 1889", se najde dokaz, da teo- retični temelj njegovega nazora izvira iz nerazumevanja prvih elementov meščanske "politične ekonomije", namreč odnosa med blagom in denarjem; praktična vrhna stavba pa je le reproduk- cija mnogo starejših in mnogo boljše izdelanih načrtov. Da mo- re kreditno gospodarstvo, kakor se je to že zgodilo n. pr. začet- kom 18. in pozneje zopet 19. sto- letja na Angliškem, ko je pre- moženje enega sloja prešlo na drugega, pod gotovimi ekonom- skimi in političnimi razmerami pospešiti razvoj delavskega sloja, je izven najmanjšega dvoma, je samoočeničeno umevno. Toda v obstoječem kapitalu vi- deti glavno obliko kapitala in v posebni uporabi kredita — men- da v odpravi obrestovanja — u- gledati bazo za družabno pre- uredbo, to je skoz in skoz malo- meščanska fantazija."

O Proudhonovem političnem udejstvanju pa je zapisal Marx sledeče:

"Februarska revolucija (l. 1848.) Proudhonu res ni prišla prava, kajti komaj nekaj tednov poprej je neizpodbitno dokazo- val, da je doba revolucij za vedno prešla. Njegov nastop v narod- ni skupščini, čeprav se je pri tem pokazal njegov slab vpogled v obstoječe razmere, zasluži pa

vso pohvalo. Po junjski vstaji je bilo to dejanje velikega pogu- ma. Poleg tega je imel ta na- stop to ugodno posledico, da je Thiers v svojem odgovoru na Proudhonove predloge — ki se je celo natisnil kot poseben spis — vsej Evropi dokazal, na kako maloogroškem katekizemskem podstavku je stal tedaj ta du- ševni šteber francoske buržoaz- je. Napram Thiersu je Proudhon zrasel v resnici v predpotopen kolos."

Po pravici se imenuje ta Mar- xova kritika nemška, a katero večina tedanjih romanskih in slovanskih socijalistov ni sogla- šala. Bila je tudi izraz osebnega Marxovega nerazpoloženja. To različno naziranje o bodoči človeški družbi, ki se je pozneje izražalo v "internacionalni" ro- manskem in slovanskem federa- lističnem načelu in v nemškem centralističnem pojmovanju in hotenju, še do današnjih dni ni premosteno.

V prvi delavski "Internacio- nali" je vodilo to različno nazi- ranje in pojmovanje do hudih bojov med "centralisti" in "av- tonomisti."

SEZNAM PRIREDB: SLOVENSKE ORGANIZACIJE V CHICAGO.

"Narodni Vitezi", št. 39, S. N. P. J. — Pisana veselica, v soboto 22. maja v dvorani S. N. P. J. Slovenski Sokol Chicago. — Pomla- deni nastop, v soboto 29. maja, v dvorani S. N. P. J. Pevski zbor "Slovan" — Koncert v nedeljo, 30. maja, v Hryatskem na- rodnem domu v So. Chicago.

Dr. št. 1 SSPZ. — Piknik v nedeljo, 30. junija, na Steinarjevem vrtu v Willow Springsu, Ill. Zveza slovenskih organizacij — Pik- nik v nedeljo, 4. julija, na Steinarje- vem vrtu v Willow Springsu, Ill.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (April 30-1928) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prej- mete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejme- te, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Najši zastopniki so vsi dru- števni tajniki in drugi za- stopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Ci- cero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol le- ta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sa- mi pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.



Agitirajte za "Prosveto"!

DA SKUHAS DOBRO PI- VO, PISI PO NASE PRODUKTE.
Imamo v nalogi slad, kmet, sladkor in vse druge potrebščine. Poskušajte in se prepričate, da je doma pri nas kuhani vodo le najboljši in najcenejši.
Groceries, stadiščarjem in v pre- dejalne izdelane damo primeren po- pust pri vseh naročilih. Pišite po informacijah na:
FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Agitirajte za "Prosveto"!

Krasen spomin je

Zgodovinska spominika S. N. P. J. knjiga

"AMERIŠKI SLOVENC"

Knjiga je ilustrovana s nad 200 slikami, obsega 632 strani, je krasno trdo vezana v pavih platnicah in ima zlato črke besedilo na hrbtu, ter krasen zlat znak S. N. P. J. na sprednji platnici. Sobotnje in sestre S. N. P. J., ter drugi rojaki, knjiga je prvovrstno delo in na finem Star English papirju tiskana. Naročite takoj!

Cena je \$5.00
+ poštnino vred.

Naročnino pošljite na upravitelstvo Prosveta, 2657 So. Lawndale ave., Chicago, Ill.

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

Naročite lahko tudi ZAPISENIK S. REDNE KONVENCIJE SNPJ, mehko vezan, cena 50c

SVETNIK

Spisal Anton Fogazzaro.
Prevel Pastukhin.

(Dalje.)

Tedaj ji je šepnila Jeanne:

"Pripoveduj mi o svojem redovniku."

"Ah, o redovniku, da!" je odvrnila Noemi ter zaklicala Karlino, da mu ugodita, le tako blizu naj ne hodi.

Z Obrežja rožnega venca ni bilo videti več labodov, ki jih je Noemi jutraj opazila, kako so se šopirili v kanalu in s počasnimi brazdami motili počasne odseve onih nemešanih hiš in hile, ki kakor site živali dvigajo iz vode svoja uhata oblija ter v varstvu bližnjega mogočnega stolpa trčnice gledajo zabito ta v to stran, druga v drugo. Zdaj je mesec posevno obseval hile, senco nekaterih metal na druge ter veličastno razsvetljeval strešne vrhove in slemena, ostri klobuk kaldejskega vedeža na nizkem star-rem zvoniku in nad vsem prizorom divno osme- rotkotno krono mogočnega stolpa; a doli do črne vodne gladine ni segal. Vendar sta Jeanne in Noemi, oslonjeni na prečnico ograje, med ne- prestanim Noeminim govorjenjem, gledali dolgo v črno vodovje, tako dolgo, da je Karlino imel čas napolniti tri ali štiri strani svoje be- ležnice in narisati tudi okraske, ki je častihle- pen bruški trgovec obdal z njimi na prečju svoje hile številke znamenitega leta 1716., v katerem so jo solnce, luna in zvezde videle prvi- krat.

Njen redovnik je bil benediktinec iz sa- mostana svete Skolastike v Subiacu. Ime mu je bilo don Klemente. Bil je znanec družine Selva. Ivan ga je bil srečal prvič slučajno na stezi v Spello, blizu nekih razvalin. Vprašal ga je za pot ter sta tako zašla v pomenek. Kazal je, da je nedavno prekoračil trideseto leto, nje- gove navade in ves njegov videz je razodeval gospoda. Pogovor se je sukal najprej o razva- linah, nato o samostanih in redovništvu, kon- čno o veri. Ze iz samega glasu benediktince-vega je dihala kakor vonj svetosti. Vendar je bilo čuti v njem duha, ki je hlepel po znanju in moderni misli. Ločila sta se z željo in medse- bojno obljubo, da se zopet vidita. Ivanu je do- bro del duševni dih mladega meniha, ki mu je oblije bil ozarjeno od notranje lepote; in mla- di menih je občutil čar Ivanove verske naobra- ženosti in obzorij, ki jih je kratki pogovor ven- darle odprl njegovi veri, hrepeneč po luči razu- ma. Ivan je bil v Subiacu silihal govoriti o mladeniču piemškega pokolenja, ki je radi smrti ljubljene ženske prišel v Sveto Skolasti- ko, da bi obklesel benediktinško haljo. Ni bilo dvoma, da je bil to on. Povpraševal je potem pri drugih menihih, a ni mogel ničesar doznati. A videla sta se še večkrat ter se dolgo pogovar- jala. Ivan je posodil don Klementu knjige in don Klemente je prišel k Selvinim na dom, se- znal se je z Marijo. Izkazal se je za glasbe- nika, zaigral je "Psalm jutranje zarje", ki ga je zložil sam za orgle in petje, ko je silal nekoč Selvo, kako je primerjala počasno pojavljanje solnce od prve bleščeče točke med sopari do smagovite opoldanske veličasti s počasnim po- javljanjem Boga od bliskajočega dima krog vi-

sokih sinajskih pečin do zmagovite veličasti, ki se v človeškem duhu še vedno ni popolnoma ra- zodela. Drugikrat mu je Ivan stavil vprašanje, o katerem sta on in Noemi prej že večkrat raz- pravljala; ali se človeške duše, ko zapustijo to življenje, takoj zavedo svoje bodoče usode. Don Klemente je odgovoril, da po smrti...

Na tem mestu Noemine povesti je Karli- no vprašal, ali naj tam postavi tri šotore, da v njih prebijejo noč. Gospa in gospodična sta se vrnjavali ter zavili v Voleno ulico.

"Odgovoril je," je povzela Noemi, "da pri- dejo človeške duše po smrti najbrž v položaj in prostor, kjer bodo veljali naravni zakoni kakor v tem življenju in kjer se bo prihodnost kakor v tem življenju lahko ugibala po znamenjih, ne s popolno gotovostjo."

Popotnik, ki sta ga bili srečali ob vходу v ozko, temno ulico, se je vrnil, šel je zopet mi- mo tik zraven njiju ter ju ostro prebadal s po- gledi. Jeanne je trdila, da jo je strah tega člo- veka, obstala je, poklicala Karlino ter predla- gala, da se vrnejo domu. Njen glas je bil v re- snici izpremenjen, a Karlino ni mogel verjeti, da jo je v resnici strah. Česa bi jo bilo strah? Ali ne vidi tam, par korakov pred seboj, luči na Velikem trgu? Sicer pa on pozna tega člo- veka in ga dene v svoj roman. To je brat Edite z labodjim vratom, zdaj ponočni duh temin, ob- sojen, da blodi po bruških ulicah za kazen, ker je poskušal zapeljati sveto Gunhilde, sestro kralja Harolda. Kadarkoli je Karlino ponoči zablodil v najbolj zapuščenih bruške okraje, vsakikrat je kakor slučajno videl tega nesreč- nega človeka, ki je kolovratil po mestu.

"Lepo znate vi pomirjati ljudi!" je dejala Noemi.

Karlino je skomignil z rameni ter izjavil, da je usodi prav hvaležen za to srečanje, ki ga je spomnilo na ime Gunhilde za njegovo juna- kinjo, ker ime Noemi je pripravno kvečjemu za kako taščo.

V črni senci ogromne trčnice, dvigajoče se na levi ob cesti, je onk' skrivnostni človek, vr- niviš se, odkoder je bil prišel, skoro zadel od strani ob Jeanne, ki je to pot v resnici vtrepeta- la. V tem hipu so zapeli nešteti zvonovi med oblaki nad njeno glavo.

Oklenila se je krčevito, brez besed, Noemi- ne roke. Premerili sta trg molče. Karlino ju je naravnal skozi ulico na levi, ki je bila tudi za- puščena, a vsa razsvetljena od meseca, vis- čega nad črnkastimi, nazobčanimi vrhovi hile. Jeanne je šepetala tovariščici:

"Podvizajva se, vrniva se urno proti do- mu."

Toda Karlino, ki je začul plesno godbo sem od Hotel de Flandre, jima je velel obstati ter zgrabil za beležnico. Noemi je pripovedovala nekaj o Hotel de Flandre, kjer je pred leti sta- novala, kar ji Jeanne stavi nenadoma tole vpra- šanje:

"Ali ti Marija piše vso to dolgo zgodbo?"

Noemi je odgovorila brez začudenja, z oči- vidnim trepetom:

"Da, Marija."

"Ne razumem," je povzela Jeanne, "zakaj si je vzela toliko truda."

Noemi ni odgovorila. Karlino je dal pove- lje, naj začeta zopet četati. Ubogali sta in Noemi je molčala.

(Dalje prihodnjic.)

Od generacije

do generacije

je na tisoče očetov in mater spoznalo in ocenilo veliko vredno postrežbo, katero jim daje ta zavod a tem, da varuje njih prihran- ke in v slučaju, da vložijo svoj denar v varne vrednostne papir- vestno skrbi za njih interese.

Prepričajte se tudi Vi, ker hranilna vloga v tej banki Vas vo- k napredu.

35-letno vestno in točno poslovanje v bančnih poslih je rešeno s katerim se mi ponašamo.

Pridružite se potom hranilne vloge tej največji SLOVENSKE banki v Zdr. državah.

Kaspar American State Bank

1900 BLUE ISLAND AVE., VOGAL 19. ULICE, CHICAGO, ILL.

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠIH PRIHRANK

Imovina in preostanek \$20,000,000.00